

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ

к.е.н., доц. **Козін Е.Г., Ярмакович Н.Л.**
Сумський державний університет

Екологічне страхування – це механізм захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій, спрямований на здійснення заходів щодо попередження, подолання або зменшення негативного впливу забруднення навколишнього природного середовища і відшкодування пов'язаних з таким забрудненням витрат.

Важливість і необхідність екологічного страхування продиктована такими чинниками:

- діяльність підприємств є діяльністю підвищеної небезпеки, це стосується як стаціонарних об'єктів, так і тих суб'єктів підприємницької діяльності, які займаються перевезенням небезпечних речовин, що визначає широкий перелік підстав для виникнення зобов'язань перед третіми особами відшкодувати заподіяну шкоду;
- наслідки забруднення навколишнього середовища можуть мати катастрофічний характер, пов'язаний з непередбаченими і значними збитками;
- для визначення наслідків подій, які спричинили забруднення навколишнього середовища і завдали шкоду третім особам, характерна тривалість прояву, що залежить від галузі діяльності підприємства, властивостей використовуваних матеріалів і речовин.

Система екологічного страхування створює такі умови, при яких аварійний випадок стає не вигідним як для самого підприємства, так і для його страховика, і примушує приділяти більше уваги питанням аналізу екологічних ризиків, контролю над виробничими процесами і методам підвищення безпеки господарської діяльності.

Метою створення системи екологічного страхування є розгляд формування страхових екологічних фондів для компенсації збитків, що утворюються у третіх осіб, і самого страхувальника в результаті аварійного або раптового забруднення навколишнього середовища, а також стимулювання заходів, що сприяють запобіганню аварій у страхувальників.

Таким чином, екологічне страхування покликане вирішити дві особливо важливі екологічні проблеми: створити додаткові джерела фінансування природоохоронних заходів і забезпечити часткову компенсацію збитків від аварійного забруднення навколишнього природного середовища, не застосовуючи для цього бюджетні кошти.

Екологічне страхування пов'язане із системою відносин, що виникають під час виробничої діяльності, між страховиком і страхувальником щодо попередження збитків і їх відшкодування у разі виникнення забруднення навколишнього природного середовища, що настало внаслідок надзвичайної ситуації. В основу екологічного страхування покладено формування страхових фондів для попередження надзвичайних ситуацій; відшкодування збитків, завданих юридичним і фізичним особам внаслідок забруднення навколишнього природного середовища; забезпечення умов проживання населення і функціонування підприємств усіх форм власності у зонах екологічних надзвичайних ситуацій.

Суб'єктами ринку екологічного страхування є: держава, суб'єкти господарювання, населення, страхові компанії. Держава представлена на цьому ринку органами виконавчої, законодавчої та місцевої влади, які виступають головними замовниками, координаторами і контролерами екологічного страхування.

Інтерес держави у запровадженні та розвитку екологічного страхування полягає в тому, що резерви держави перестають бути єдиним джерелом покриття збитків, пов'язаних з техногенними аваріями та катастрофами за шкоду, завдану життю та здоров'ю громадян, майну юридичних та фізичних осіб, стану довкілля тощо.

Інтерес населення полягає у забезпеченні відносного збереження умов життєдіяльності та здоров'я людей.

Інтерес страховика полягає у здатності таким чином організувати страхування екологічних ризиків, щоб затрати на попередження настання страхових подій та виплати, пов'язані зі страховими подіями, не перевищували страхових премій за цим видом страхування.

Для реалізації в Україні екологічного страхування, яке забезпечить захист інтересів підприємств з отримання прибутків, суспільства із захисту здоров'я людей та держави через створення сприятливого інвестиційного клімату, гарантій податкових надходжень, необхідним є розроблення економічного механізму екологічного страхування.

Економічний механізм екологічного страхування можна визначити як систему форм, методів та інструментів використання економічних законів, вирішення екологічних протиріч, створення системи стимулів і погодження економічних інтересів суб'єктів господарювання та забезпечення належного рівня екологічного захисту навколишнього середовища.

Страхування забезпечує не лише механізм матеріального відшкодування за настання події, але й створює умови для здійснення контролю за діяльністю небезпечних об'єктів, а також інвестування у розвиток підприємств. Оскільки в даний момент економічний механізм екологічного страхування не відіграє належної ролі у реалізації екологічної політики суб'єктів господарювання, необхідно здійснити вдосконалення економічного механізму екологічного страхування на мікро- та макрорівні.